

Plenum

Torsdag 12.11.2020 kl. 16.00—20.03

2.6. Muntlig fråga om mentalvårdstjänsterna för unga (Outi Alanko-Kahiluoto gröna)

Muntligt spörsmål MFT 154/2020 rd

Muntlig frågestund

Talman Anu Vehviläinen: Ledamot Alanko-Kahiluoto.

Debatt

16.38 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Arvoisa puhemies! Nuorten pahoinvointia voidaan ehkäistä ja pitää ennaltaehkäistä. Puheenjohtamani tarkastusvaliokunta on juuri aloittamassa selvityksen siitä, mitkä ovat kaikkein parhaita keinoja ennaltaehkäistä nuorten syrjäytymistä, ja samoin me olemme tekemässä selvityksen lastensuojelun palveluiden valvonnasta ja laadusta.

Lastensuojelu on hyvin tärkeä elementti tässä keskustelussa, koska lastensuojelu kuitenkin ottaa kopin niistä nuorista, joille esimerkiksi oppilashuollon palvelut eivät riitä. Siksi pidän erittäin tärkeänä sitä kirjausta, joka on tehty hallitusohjelmaan, jonka mukaan lastensuojelun työntekijöiden asiakasmäärää vähennetään, jotta he voivat keskittyä paremmin yksittäisen nuoren kohtaamiin ongelmiin.

Koronakriisi on lisännyt mielenterveysongelmia, ja on hyvin valitettavaa, että koronakriisi on lisännyt erityisesti myös nuorten mielenterveyden haasteita. Kysynkin [Puhemies koputtaa] arvoisalta hallitukselta tai asianomaiselta ministeriltä: [Puhemies koputtaa] mitä hallitus on tekemässä juuri nuorten mielenterveyden palveluiden parantamiseksi? Nimitäin [Puhemies: Aika!] tuore kouluterveyskyselykin osoitti juuri, että erityisesti sijoitetut nuoret kärsivät eniten mielenterveyden ongelmista.

16.39 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos pitäisi kilpistää tämän päivän lastensuojelun ongelmat kahteen, niin sanoisin, että edustaja on ihan oikeassa siinä, että sijaishuollossa olevia lapsia tulee kohdella hyvin ja heistä on pidettävä huolta, ja tässä me emme ole onnistuneet kaikin osin. Tämä on ihan aito fakta, ja siltä osin kouluterveydenhuoltoon liittyvä kysely käytännössä kertoo siitä, kuinka moni lapsi on kohdannut sellaista turvattomuutta ja sellaista kohtelua, jota ei voi oikeusvaltiossa hyväksyä.

Toisaalta samaan aikaan on sanottava, että sijaishuollossa oleville lapsille täytyy tarjota tukea ja palveluita ja tältä osin juuri sen oman tarpeen mukaan. Ja tässäkään me emme valitettavasti ole yhteiskuntana onnistuneet niin hyvin kuin olisi pitänyt, ja tähän me olemme tällä hallituskaudella nyt kiinnittäneet huomiota. Hallitusohjelmassa otettiin linja, jossa pyrimme luomaan lasten ja nuorten mielenterveyspalveluihin ja päihdepalveluihin [Puhe-

Punkt i protokollet PR 144/2020 rd

mies koputtaa] toimintalinjan, ja tätä me nyt edistämme monella tasolla, [Puhemies koputtaa] ja mielelläni kerron kohta lisää, jos mahdollisuuksia on.

Puhemies Anu Vehviläinen: Huomautan todellakin sekä ministereille että edustajille minuutin aikarajasta.

16.40 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos halutaan oikeasti vaikuttavia ratkaisuja tähän ongelmaan, niin silloin itsekkin nostaisin lasten ja nuorten mielenterveyden palveluiden parantamisen ihan keskeiseksi asiaksi. [Ben Zyskowicz: Missä on terapiatakuu?]

Tällä hallituskaudella ollaan vahvistamassa kouluissa ja oppilaitoksissa annettavaa niin yhteisöllistä kuin yksilöllistä oppilas- ja opiskelijahuoltoa, kun vahvistetaan resursseja ja säädetään mitoituksista näihin palveluihin. Mutta sanoisin itse, että ehkä se keskeisin haaste, mikä meillä on ratkaistavana tässä suomalaisessa yhteiskunnassa, liittyy koko tähän lasten ja nuorten mielenterveyden palveluketjuun, eli jos tämä ennaltaehkäisevä yhteisöllinen oppilas- ja opiskelijahuolto ei riitä, niin tällä hetkellä meidän nuoremme ajautuvat pitkien jonojen kautta erikoissairaanhoidon puolelle raskaisiin mielenterveyden palveluihin, eli meiltä tavallaan puuttuu tämä peruspalveluosa, kun me puhumme lapsista ja nuorista. Tämän ratkaiseminen on myöskin tässä tulevassa sote-uudistuksessa [Puhemies koputtaa] koulujen, sivistystoimen ja sosiaali- ja terveydenhuollon [Puhemies koputtaa] välisen yhteistyön ehkä kaikkein tärkein tavoite ja tehtävä.

16.41 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä me jälleen taivastelemme, kun maito on jo maassa. Toinen tyypillinen piirre on se, että syytetään joko oppositiota tai edellistä hallitusta — ei kannattaisi, ministeri Ohisalo. Nimittäin 2017 julkaistiin sisäisen turvallisuuden strategia, ja siellä nimenomaan sovittiin yhdessä — edellinen hallitus — että oikeusministeriö ottaa tästä kopin ja tekee toimintamallin rikoksilla oireileville nuorille. Siihen työryhmään rekrytoitiin Suomen parhaat asiantuntijat, ja se työryhmä teki hyvää työtä, julkaisi sen toimintamallin vuoden 2019 alussa. Miksi, ministeri Henriksson, te ette vie tätä eteenpäin? Olen tästä teille aikaisemmin jo sanonut ystävällisesti kahden kesken. Tässä on se avain, miten tätä kannattaisi viedä eteenpäin, ottaa koppi niistä nuorista. Kukaan nuorista ei synny rikoksentehtäjäksi, mutta sellaisia heistä tulee, jos ei heistä pidetä huolta.

16.43 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Risikko on aivan oikeassa. Edellinenkin hallitus on tehnyt hyviä asioita, ja yhdessä me kannamme vastuuta tästä kokonaistilanteesta. Uskon, että edustaja Risikko myös tietää, että nykyinen hallitus tekee kaikkensa myös tämän osalta. Niin kuin tässä alkupuheenvuorossani totesin, hallitus on käynnistänyt muun muassa Oulussa, Rovaniemellä tällaisia pilottihankkeita, joissa juuri nyt toteutetaan sitä, mitä edellisessä hallituksessa nostettiin pöydälle: tuodaan nyt ne toimintamallit, yritetään löytää niitä keinoja, jotka purevat siinä arjessa niihin nuoriin, joille tarvitaan erityistä tukea, jotta he eivät päätyisi rikolliselle tielle.

Ja sitten vielä tiedoksi, että tällä hetkellä on myös mahdollisuus hakea valtionavustusta radikalisoitumisen ehkäisemiseksi ja väkivaltaisesta ekstremismistä [Puhemies koputtaa]

Punkt i protokollet PR 144/2020 rd

pois pääsemiseksi. Tässä kehotan kaikkia kuntia ja kaikkia yhteisöjä olemaan aktiivisia. Tätä hallitus nyt [Puhemies koputtaa] myös tukee.

16.44 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nuorisoväkivalta ja jengiytyminen ovat aina vakavia ilmiöitä. Haluan tuoda kuitenkin vähän perspektiiviä tähän keskusteluun. Näitä ongelmia on koettu Suomessa: muistetaan jo yli sadan vuoden takaa sakilaiset, 70—80-luvun yhteydessä diinarit ja punkkarit, [Leena Meri: Ei ole totta!] kylätappelut, jengit, kaupunginosien yhteenotot. Muistan omasta nuoruudestani Steissin, Sittarin, Forumin — ne samat kulmat, joista nyt puhutaan [Hälinää] — sen pelon, joka siellä oli. Näistä olemme yhdessä selvinneet. Me olemme hoitaneet nämä asiat, ja kyllä me pystymme hoitamaan ne jatkossakin. Se muutos aikaisempaan on ehkä se, että kun katsoo tilastoja, niin nuorten rikollisuus on vähentynyt, nuorten väkivalta on vähentynyt, mutta nuoret ovat polarisoituneet. Niillä, joilla menee huonosti, menee entistä huonommin, ja haluaisinkin kysyä tässä keskustelussa — sen sijaan, että syytellään ja nostetaan joitain yksittäisiä ryhmiä [Puhemies koputtaa] — mitä tehdään erityisesti niille nuorille, [Puhemies koputtaa] jotka voivat kaikkein huonoimmin.

16.45 Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tämä puheenvuoro oli siksikin tärkeä lisä keskusteluun, että tunnistamme, että nuoruuden elämänvaiheeseen liittyy poikkeuksellisia riskitekijöitä, ja niiden tunnistaminen ajoissa voi vaikuttaa nuoren koko loppuelämän suuntaan. Siltä osin nuorisotyö, koulu aina varhaiskasvatuksen polulta lähtien, työllisyys ja kaikki tämä ennen kaikkea kytkeytyen kotien pärjäämiseen ja kotien hyvinvointiin on varmasti avainasemassa, kun puhutaan siitä, miten nuoret elämässään selviytyvät. Ja voi olla, että kaikkeen vastaus ei ole julkinen valta tai viranomaiset, vaan erittäin suurella ilolla olen pannut merkille, että myöskin esimerkiksi täällä pääkaupunkiseudulla, jonka ongelmista nyt erityisesti keskustellaan, toimii valtavan hienoa järjestötyötä, vapaaehtoisia ihmisiä ja sellaista kansalaisaktiivisuutta, joka toimii käytännössä taustaltaan varmaankin valtaosin veikkausvoittovaroin, ja se tavoittaa nuoren paljon enemmän silmien tasalta [Puhemies koputtaa] kuin monikaan viranomainen ehkä koskaan [Puhemies koputtaa] kykenee tekemään.

Frågan slutbehandlad.